

ΕΚΘΕΣΗ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2003
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Ο συγγραφέας αρχικά διαπιστώνει την αναγκαιότητα διαμόρφωσης μιας νέας κοινωνικής πραγματικότητας με στόχους διαφορετικούς από την κατανάλωση. Αυτό βέβαια επιβάλλει την ανασυγκρότηση της κοινωνίας σε όλα τα επίπεδα και την αντιμετώπιση της οικονομίας ως απλού μέσου στη ζωή μας και όχι ως σκοπού, προκειμένου να αποφευχθεί η ψυχική και η ηθική εξαθλίωση του ατόμου. Επιπλέον, επιβάλλεται η αποδοχή ενός λιτού τρόπου ζωής μακριά από καταναλωτικές επιδιώξεις και προσανατολισμένου στην ανάπτυξη του ανθρώπου. Το παραπάνω προϋποθέτει αναδιοργάνωση της εργασίας, ουσιαστική δημοκρατία και αναδιάρθρωση της παιδείας. Οι αλλαγές αυτές θα επιτευχθούν μέσα από την κινητοποίηση όλων, γεγονός όμως που αφήνει σήμερα την ανθρωπότητα αδιάφορη. Ωστόσο, ο συγγραφέας τονίζει την ανάγκη άσκησης κριτικής και αφύπνισης των πολιτών από τους πιο συνειδητοποιημένους.

B1

Είναι γεγονός ότι η ανθρώπινη εξέλιξη προϋποθέτει μια διαφορετική οργάνωση της εργασίας, εφόσον στις μέρες μας αυτή έχει πολλές φορές χαρακτήρα καταναγκαστικό. Συχνά ο άνθρωπος στοχεύοντας στην επιβίωση ασκεί επαγγέλματα που δε συμβαδίζουν με τις επιθυμίες του, τις ιδιαίτερες κλίσεις του ή δεν τον ικανοποιούν οι εργασιακές συνθήκες. Για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή επιβάλλεται αναδιοργάνωση της εργασίας πάνω σε νέες βάσεις. Πρέπει η εργασία να γίνει χώρος έκφρασης της δημιουργικότητας του ατόμου, της φαντασίας του και γενικότερα των κλίσεων και των δεξιοτήτων του. Μόνο έτσι η εργασία θα συμβάλει στην ποιοτική αναβάθμιση της ανθρώπινης υπόστασης.

B2

Κατανάλωση → παραγωγή (κυριολεκτικά), εγκράτεια / ολιγάρκεια (μεταφορικά)

Αναδιοργάνωση → αποδιοργάνωση

Κεντρική → δευτερεύουσα (μεταφορικά), απόκεντρη (κυριολεκτικά)

Δεχτούν → απορρίψουν

Συμμετοχή → αποχή

B3

4^η Επίκληση στη λογική με χρήση επιχειρημάτων:

«.....να δεχτούν ένα αξιοπρεπές.....σκουπιδοπροϊόντων»

+ τεκμηρίων «...κατά 2 με 3% το χρόνο»

5^η Επίκληση στη λογική με χρήση επιχειρημάτων:

«Η ανάπτυξη , βέβαια των ανθρώπων ...ικανοί»

Επίκληση στην αυθεντία: Αριστοτέλης: «να άρχουν ... νόμων»

B4

Μέσω των ερωτημάτων ο συγγραφέας αναδεικνύει την «τραγωδία της εποχής μας» επιδιώκοντας να προκαλέσει συναισθήματα ανησυχίας, φόβου, αγωνίας για το μέλλον της ανθρωπότητας και κατ' επέκταση να μας προβληματίσει και να μας αφυπνίσει σχετικά με τη στάση που πρέπει να κρατήσουμε απέναντι στα ζωτικά προβλήματα που ταλανίζουν την εποχή μας.

Γ. Πρόλογος → Προσφώνηση: Αγαπητοί συμπολίτες και συμπολίτισσες
→ Αναφορά στη σημασία / αξία του φυσικού περιβάλλοντος σε σχέση με την ποιότητα της ζωής και στο πως αυτά απειλούνται από την υπερκατανάλωση

Κύριο μέρος

A. Επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης

1. Στον άνθρωπο
 1. Στον ψυχισμό του:
 - Άγχος για την απόκτηση όλο και περισσότερων υλικών αγαθών
 - Συμπλέγματα κατωτερότητας σε άτομα που αδυνατούν να εξασφαλίσουν ισάριθμα με τους άλλους αγαθά.
 - Ο καταναλωτής, χωρίς μέτρο, είναι δέσμιος των ανικανοποίητων, συνήθως πλασματικών, αναγκών του.
 2. Στην πνευματική του υπόσταση:
 - Η ταύτιση του «έχειν» με το «είναι» οδηγεί στην αδιαφορία για την πνευματική του καλλιέργεια.
 3. Στην εργασιακή – επαγγελματική του απασχόληση
 - Η εργασία αντιμετωπίζεται, συνήθως, χρησιμοθηρικά, αποκλειστικά ως πηγή κέρδους
 4. Στον κοινωνικό τομέα:
 - Ο άνθρωπος υπερεργάζεται, με αποτέλεσμα την έλλειψη ελεύθερου χρόνου αλλά και διάθεσης για ουσιαστική επικοινωνία με τους άλλους
 - Αναπτύσσεται ανταγωνιστική – ατομικιστική διάθεση. Συχνά χρησιμοποιεί ο ένας τον άλλο ως μέσο.
 5. Στην ιδεολογία και την πολιτική συνείδηση:
 - Απομάκρυνση από ιδεολογικές αναζητήσεις, υψηλές αξίες
 - Αδιαφορία για τα πολιτικά ζητήματα
2. Στο φυσικό περιβάλλον
 1. Η τάση για υπερκατανάλωση οδηγεί στη μείωση των φυσικών πόρων (εξαφάνιση ειδών, καταστροφή δασών, εξάντληση ενεργειακών πηγών)
 2. Προκαλούνται οικολογικά προβλήματα (μόλυνση, ρύπανση, αύξηση απορριμμάτων)
 3. Διατάραξη σχέσεων ανθρώπου – φύσης (Η ίδια η φύση μετατρέπεται σε καταναλωτικό αγαθό)

B. Τρόποι αντιμετώπισης

1. Συνειδητοποίηση από το ίδιο το άτομο η ποιότητα ζωής και η πραγματική του ευτυχία δεν ταυτίζεται με την απόκτηση πληθώρας υλικών αγαθών
2. Επαναπροσδιορισμός αξιών και επανιεράρχηση των αναγκών καθώς και ανάπτυξη ευρύτερων ενδιαφερόντων (κοινωνικών, πολιτικών, πολιτιστικών κ.α)
3. Οικογένεια:
 - Καλλιέργεια πνεύματος ολιγάρκειας, εγκράτειας και αυτάρκειας
 - Ανάπτυξη της αίσθησης του μέτρου και του εφικτού στις επιθυμίες
4. Παιδεία: Διαμόρφωση ελεύθερων, πολυδιάστατων προσωπικοτήτων με:
 - Ευρύτητα σκέψης και αυτόνομη βούληση
 - Εσωτερικές αντιστάσεις
 - Ορθή διαβάθμιση των προτεραιοτήτων τους.
5. Πνευματικοί άνθρωποι
 - Συμβολή στη διαμόρφωση μιας νέας βιοθεωρίας και κοσμοαντίληψης που θα διασφαλίζει την εσωτερική ισορροπία του ανθρώπου και θα στοχεύει στη δημιουργία μιας κοινωνίας με ανθρωπιστικά ιδεώδη και ανάλογους προσανατολισμούς
6. ΜΜΕ
 - Προβολή θετικών προτύπων, ατόμων απαλλαγμένων από μικροαστικές αντιλήψεις (το νεοπλουτισμό, την κοινωνική επίδειξη) με υγιείς αξίες και ιδανικά, που αγωνίζονται για την πραγμάτωση υψηλών στοχων
7. Πολιτεία:
 - Επιβολή δεοντολογικών αρχών στην αθέμιτη και παραπλανητική διαφήμιση, ώστε να μη λειτουργεί ως παράγοντας παραπληροφόρησης και μαζοποίησης.

Επίλογος → Επιβάλλεται η συντονισμένη δράση ατόμων και φορέων για την αντιμετώπιση του προβλήματος